

SCB

SVERIGE I SIFFROR

AGENDA 2030: MILJÖ

HANDLEDNING FÖR LÄRARE, ÅRSKURS 7–9

SVERIGE BIDRAR TILL UTSLÄPP UTOMLANDS

I Sverige minskar utsläppen av växthusgaser
men det vi konsumerar ger utsläpp utomlands.

OM STATISTISKA CENTRALBYRÅN, SCB

Statistiska centralbyrån SCB:s främsta uppgift är att förse användare och kunder med statistik. Det gör SCB i huvudsak på uppdrag av regeringen och olika myndigheter. SCB har även kunder i det privata näringslivet och bland forskare.

LÄNKAR

miljomal.se
sverigeisiffror.scb.se
naturvardsverket.se
globalamalen.se

OM MATERIALET

- Årskurs: 7–9
- Lektionslängd: 120 minuter
- Kurser: biologi, geografi, hem- och konsumentkunskap, teknik
- Fokusområden: Globala målen, Hållbar konsumtion

Välkommen till ett material för årskurs 7–9 som handlar om de globala målen, konsumtion och svenska utsläpp här och i utlandet. Konsumtion förekommer på olika nivåer i samhället. Företag och offentliga verksamheter står för en stor del av samhällets totala konsumtion. I detta material fokuserar vi på den enskilde individens konsumtion och hur den påverkar miljön och utsläppen.

Liksom frågan om hållbar utveckling är global spänner även det här materialet över flera ämnen. En idé kan därför vara att arbeta övergripande mellan biologi, geografi, hem- och konsumentkunskap och teknik.

Lektionen består av följande steg:

- Om Agenda 2030, de globala målen för hållbar utveckling och det svenska generationsmålet för miljöpolitiken
- Om konsumtion
- Om behov
- Konsumtion här påverkar utsläpp där
- En affisch om minskad konsumtion
- Avslutning

Längst bak i materialet hittar du koppling till kursplaner.

INLEDNING – FAKTA OM AGENDA 2030 (20 MIN)

Börja med att titta på filmen om Agenda 2030.
Fortsätt med att läsa texten nedan tillsammans med eleverna.

AGENDA 2030

FN:s Agenda 2030 omfattar 17 globala mål, och 169 delmål, för hållbar utveckling. Tillsammans ska de bidra till att skapa en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar global utveckling.

MÅL 12 – HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Mål 12 handlar om hållbar konsumtion och produktion. Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster är en nödvändighet för att minska negativ påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. Särskilt utvecklingsländer påverkas i hög grad av klimatförändringar och annan miljöpåverkan vilket innebär ökad fattigdom och minskad välfärd.

Ur globalamalen.se

GENERATIONSMÅLET

Sverige har även egna mål för miljön. Ett exempel är generationsmålet som är ett övergripande mål för miljöpolitiken. Målet formuleras så här:

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

Ur miljomal.se

SCB

Statistiska centralbyrån (SCB) har på regeringens uppdrag gjort en analys av hur Sverige i dagsläget lever upp till målen och delmålen i Agenda 2030. I uppdraget ingick också att föreslå nationella indikatorer där det var möjligt. Ett exempel på det senare är de nationella miljömålen som finns formulerade på *miljomal.se*.

ÖVNINGAR

Arbeta med frågorna i grupper eller helklass.

1. OM AGENDA 2030, DE GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING OCH DET SVENSKA GENERATIONSMÅLET FÖR MILJÖPOLITIKEN (10 MIN)

- Vad är Agenda 2030?
- När ska de globala målen vara uppnådda?
- Varför är det viktigt att alla har kunskaper om de globala målen?
- Vad innebär det svenska generationsmålet?

2. OM KONSUMTION (10 MIN)

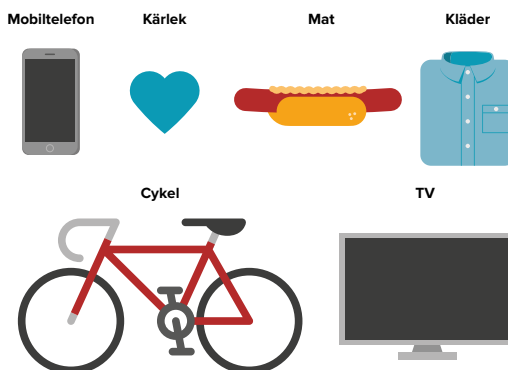
Hur och vad vi konsumerar påverkar miljön. Vi handlar inte alltid för att vi behöver det. Nya smarta telefoner och nya tv-spel ersätter tidigare modeller och versioner och de lanseras allt oftare. Vi köper nya kläder trots att de vi har inte är utslitna. Även våra matvanor påverkar miljön. Det handlar om vilken mat vi äter men också att vi slänger mat som då har producerats och påverkat miljön helt i onödan.

Diskutera:

- Vad påverkar er att vilja köpa nya saker?
- Tänker ni på vad ni äter?
- Slänger ni mat som går att äta?
- Konsumerar vi för mycket? Motivera.

3. OM BEHOV (10 MIN)

Nu får ni fundera över vad vi egentligen behöver. Två saker som till exempel "att ha varma kläder" eller "att äta sig mätt" är för oss självklara saker. Ta hjälp av exempelvis bilder och prata om vad behov är och vilka behov som är viktigast.

Avsluta med att göra en lista över behov som ni tycker är viktiga och en lista över behov som inte är lika viktiga.

4. OLIKA SÄTT ATT MINSKA UTSLÄPPEN FRÅN SIN KONSUMTION (10 MIN)

Ett sätt att minska utsläppen från sin konsumtion kan vara att köpa saker på second hand eller att byta ut vissa produkter mer sällan. Delningsekonomi blir också allt vanligare där människor delar bil, cykel och även kläder. Prata om hur ni själva kan minska utsläppen från er konsumtion.

- Hur ni kan minska utsläppen från konsumtionen. Ge exempel på produkter eller varor som inte ger så mycket utsläpp.
- Finns det konsumtion som inte orsakar utsläpp eller påverkar miljön negativt? Hur vet man om en vara eller en produkt påverkar miljön?

5. KONSUMTION HÄR PÅVERKAR UTSLÄPP DÄR (20 MIN)

Börja med att läsa texten:

”Vår konsumtion i Sverige ger betydande utsläpp utomlands. Det vi släpper ut i luften och vattnet påverkar både klimatet och vår hälsa. Inom Sverige har vi släppt ut allt mindre växthusgaser de senaste 20 åren. Å andra sidan har utsläpp som kopplas till svensk konsumtion, men som sker i andra länder, ökat.

När vi importerar exempelvis mat, mobiltelefoner och andra saker sker utsläpp även i länderna som vi importerar från. De utsläppen har ökat kraftigt under de senaste 20 åren.

Om du till exempel köper en moped, så skapar den först utsläpp i det land den tillverkas och även under transporten till landet den ska säljas i. När du sedan tankar den med bensin, som är ett fossilt bränsle, så blir även det en källa till utsläpp.”

Uppgift: Konsumtionens växthusgasutsläpp – i och utanför Sverige

Titta på filmen om Agenda 2030 igen. Fokusera på avsnittet som visar Sveriges växthusgasutsläpp – i och utanför Sverige. Följ linjernas utveckling i diagrammet.

Viktiga årtal:

- 1998: Utsläppen är lika stora i Sverige och i andra länder
- 2003: Utsläppen i andra länder ökar kraftigt.
- 2009: Finansskrisen leder till minskade utsläpp
- 2010: Utsläppen ökar igen

Frågor:

- Vad kan det bero på att de svenska utsläppen i andra länder ökar kraftigt 2003?
- Vad kan det bero på att finansskrisen leder till minskade utsläpp 2009?
- Vad kan det bero på att utsläppen ökar igen 2010?
- Ökar eller minskar de svenska utsläppen av växthusgaser som orsakas av konsumtion sett över tid?

6. EN AFFISCH OM MINSKAD KONSUMTION (20 MIN)

Arbeta i grupper och sammanställ vad ni har lärt er på ett större papper. Skriv stora rubriker, skapa illustrationer och små texter för att skapa en affisch om vad vi har att vinna på konsumtion som inte ökar utsläppen. En rubrik till er affisch kan vara ”Hur bidrar du till utsläppen?”.

7. AVSLUTNING – TRE BUDSKAP (10 MIN)

- Vad är Agenda 2030?
- Vad innebär generationsmålet?
- Ökar eller minskar de svenska utsläppen av växthusgaser som orsakas av konsumtion?

KOPPLING TILL KURSPLANER

BIOLOGI

Centralt innehåll

Människans påverkan på naturen lokalt och globalt.
Möjligheter att som konsument och samhällsmedborgare bidra till en hållbar utveckling.

Förmåga

använda kunskaper i biologi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör hälsa, naturbruk och ekologisk hållbarhet,

GEOGRAFI

Centralt innehåll

Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid.

Förmåga

värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.

HEM- OCH KONSUMENTKUNSKAP

Centralt innehåll

Hur livsmedel och andra varor produceras och transporteras och hur de påverkar miljö och hälsa.

Förmåga

värdera val och handlingar i hemmet och som konsument samt utifrån perspektivet hållbar utveckling.

TEKNIK

Centralt innehåll

Återvinning och återanvändning av material i olika tillverkningsprocesser. Hur tekniska lösningar kan bidra till hållbar utveckling.

Förmåga

värdera konsekvenser av olika teknikval för individ, samhälle och miljö.

SVERIGESIFFROR.SCB.SE

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling